

The Capsule and the Network *Preliminary Notes for a General Theory*

The city itself is traditionally a military weapon, and it is a collective shield, a plate armour, an extension of the castle of our skin.

Marshall McLuhan

Technological capsularization

As McLuhan has pointed out, all media, as extensions of man, enhance speed in some way: the speed of travel, commerce, communication, information, transmission, etc. The speed of movement and the increase of flows and information brought about by the constant increase in technological media throughout history, has forced the human species, with its fragile body and sensitive nervous system, to look for protection devices. Apart from being extensions of man, most if not all media are capsules or have a capsular counterpart. The wheel, for instance, at least above a certain speed, requires capsular devices such as carriages, cars and coachwork. The word capsule comes from the Latin word *capsa* meaning box or container and *capsa* in its turn comes from *capere* meaning grasping, holding, keeping, in 'captivity', one might say. A capsule is a holder. A capsule is a tool or an extension of the body, turning into an artificial environment that shuts out the hostile external environment. A capsule is a medium that has become an ambient. As a tribute to McLuhan the shortest possible definition would be: *a capsule is a medium as environment.*

Speed and the defence against a hostile environment (for example air-pressure in the case of aeroplanes, or water in the case of boats, etc.) are transferred to a tool and make the passenger immobile, passive. In primitive, 'cold' machines like bikes, skis, roller skates and the like, man moves by becoming one with his tool. But in sophisticated 'hot' machines we transfer speed, activity and active defence against shocks to the device itself. This is capsularization. Students have pointed out to me that the motorbike contradicts my concept. To some extent it does: it is a high speed device without a capsule. But it is precisely this that makes the motorbike so damned dangerous and therefore adventurous, if not mythical. In the end the exception proves my point. Conclusion: the more mobile we become, the more immobile and capsular our behaviour: *we are sedentary nomads* (in the literal sense of sitting travellers).

De capsule en het netwerk *Aantekeningen voor een algemene theorie*

De stad zelf is traditioneel een militair wapen, en zij is een collectief schild, een ijzeren harnas, een verlengstuk van het kasteel onzer huid.

Marshall McLuhan

Technologische capsularisatie

Zoals McLuhan al duidelijk maakte, werken alle media op een of andere manier snelheidsverhogend: dit geldt voor reizen, handel, communicatie, transmissie, enzovoort. De bewegingssnelheid en de toename van informatiestromen als gevolg van de constante groei van de technologie gedurende de geschiedenis, hebben de mens, met zijn kwetsbare lichaam en zijn overgevoelige zenuwstelsel, ertoe gedwongen beschermende maatregelen te nemen. Behalve een verlengstuk van de mens zijn de meeste, zo niet alle media een capsule of hebben ze een capsulaire tegenhanger. Het wiel bijvoorbeeld kan, tenminste boven een bepaalde snelheid, niet zonder een capsulaire extensie zoals een wagen, koetswerk, carrosserie. Het woord capsule komt van het Latijnse woord *capsa*, dat doos of container betekent, en *capsa* komt weer van *capere*, dat omvatten, vasthouden, bewaren betekent, in gevangenschap houden, zou men kunnen zeggen. Een capsule is een houder. Een capsule is een werktuig of een verlengstuk van het lichaam dat zich heeft ontwikkeld tot een kunstmatige omgeving die de vijandige externe omgeving buitensluit. Het is een medium dat omhulsel is geworden. Als eerbetoon aan McLuhan zou de kortste definitie als volgt kunnen luiden: *een capsule is een medium als omgeving.*

Snelheid en het verweer tegen een vijandige omgeving (bijvoorbeeld de luchtdruk in het geval van vliegtuigen of het water in het geval van boten, enzovoort) worden verplaatst naar een werktuig en maken de passagier immobiel, passief. Bij primitieve, 'koude' machines als fietsen, ski's, rolschaatsen en dergelijke, beweegt de mens door één te worden met zijn tuig. Maar in ontwikkelde, 'hete' machines verplaatsen we snelheid, activiteit en actief verweer tegen schokken naar het toestel zelf. Dit is capsularisatie. Studenten hebben mij erop gewezen dat de motorfiets mijn concept tegenspreekt. In zekere zin klopt dit: het is een voertuig voor hoge snelheden zonder capsule. Maar dit is dan ook exact waarom de zware motorfiets een zo verdomd gevaarlijk en daardoor avontuurlijk, zo niet mythisch vervoermiddel is. Uiteindelijk bevestigt de uitzondering de regel. Conclusie: hoe mobieler we worden, hoe meer capsulair ons gedrag: *we zijn sedentaire*

Besides these material capsules there is also a capsular response to speed and its shocks of a biological-psychological nature. Since, according to McLuhan, each extension is at the same time a sort of amputation of the extended sense or organ, each new extension brings its own narcosis. It is what he calls the narcosis of Narcissus. Freud's hypothesis (on which McLuhan based his own) that for all organisms the defence against stimuli and information might be more crucial than its intake, gives the capsule a cosmic foundation: Freud describes both the amoeba (the mono-cellular organism) and the brain as capsules. Both are an inner space protected by a membrane (in the case of the brain it is the cerebral membrane). These membranes are the protection against stimuli and shocks from the (hostile) environment. Capsules are, as Freud and McLuhan would agree, vital for protection against shock. This brings us to the nature of modern experience. Many thinkers, from Freud through Simmel and Benjamin to McLuhan have argued that modern man is under constant attack by an overload of stimuli (shocks), which induce a sort of defence mechanism. Therefore the more physical and informational speed increases, the more man will need capsules. This is the first law of capsularization.

Kurokawa and to a lesser extent Peter Cook and Archigram pointed out a deep tendency in our society when they declared the capsule to be the paradigm of future living. Although a mobile, plug-in architecture has not quite materialized in the way they predicted, it is undeniable that we spend more time in capsules than ever before. In the sixties, Kurokawa and Archigram were fascinated by the science fiction of the space capsule, but were well aware that the car was the earthly model of a new, mobile type of residence. The car was immediately conceived of as an extension of the house, an artificial interior, in short a capsule. Since, to paraphrase Rem Koolhaas, 'the *in-transit* condition is becoming universal', we spend an exponential amount of time in capsules: in trains, tubes (underground railways), trams, buses, and most of all in cars and aeroplanes.

These 'real' capsules are no longer the only capsules however, since contemporary culture is being fundamentally influenced by the rapid emergence of virtual capsules. All screens for example (film screens, television screens, computer screens) are mental capsules. A world of screens is a capsular world. When looking at a screen you are in a closed mental and virtual space that is far from real space. Our media are getting more capsular as technology moves on from extensions of the body to extensions of the mind (information technology). Both high-speed transportation and micro-electronics obey a deeply-rooted capsular logic. This we would call the technological logic of capsularization.

nomaden (in de letterlijke betekenis van zittende reizigers).

Naast deze materiële capsules is er ook een capsulaire reactie op snelheid en hijbehorende schokken die van biologisch-psychische aard is. Omdat, volgens McLuhan, elk verlengstuk tegelijkertijd een soort amputatie van het verlengde zintuig of orgaan is, brengt ieder verlengstuk zijn eigen narcose teweeg. Dit is wat hij de narcose van Narcissus noemt. Freuds hypothese (waarop McLuhan de zijne gebaseerd heeft) dat voor alle organismen het verweer tegen stimuli en informatie wel eens crucialer zou kunnen zijn dan de inname ervan, geeft de capsule een kosmische grondslag: zowel amoeben (éencellige organismen) als de hersenen vat Freud op als capsules. Beide zijn een door een membraan (in het geval van de hersenen is dit het hersenvlies) beschermde binnenruimte. Deze membranen vormen de bescherming tegen stimuli en schokken vanuit de (vijandige) omgeving. Capsules zijn, daarover zouden Freud en McLuhan het wellicht eens zijn geworden, van vitaal belang voor de bescherming tegen shock. Dat brengt ons bij de structuur van de moderne ervaring. Vele denkers, van Freud via Simmel en Benjamin tot McLuhan hebben beweerd dat de moderne mens constant wordt blootgesteld aan een overvloed van stimuli (shocks), waartegen een verdedigingsmechanisme in werking treedt. Daarom geldt, dat hoe meer de lichamelijke snelheid en de snelheid van informatie toenemen, hoe meer de mens capsules nodig zal hebben. Dit is de eerste wet van de capsularisering.

Kurokawa en in zekere zin ook Peter Cook en Archigram wezen op een belangrijke tendens in onze maatschappij toen zij de capsule tot het paradigma van het toekomstige wonen uitriepen. Al is een mobiele, *plug-in*-architectuur niet bepaald ontwikkeld op de manier die zij voorspelden, het valt niet te ontkennen dat wij meer tijd doorbrengen in capsules dan ooit tevoren. In de jaren zestig waren Kurokawa en Archigram gefascineerd door de sciencefiction van de ruimtecapsules, maar zij waren zich er ook terdege van bewust dat het aardse model van een nieuw, mobiel verblijfstype de auto was. De auto werd onmiddellijk begrepen als een verlengstuk van het huis, een kunstmatig interieur, kort gezegd: een capsule. En omdat, in de woorden van Rem Koolhaas, 'de *in-transit*-conditie universeel aan het worden is', brengen we een exponentieel toenemende hoeveelheid tijd door in capsules: in treinen, metro's, trams, bussen en vooral in auto's en vliegtuigen.

Deze 'echte' capsules zijn echter niet langer de enige capsules, aangezien de hedendaagse cultuur fundamenteel wordt beïnvloed door de snelle opkomst van virtuele capsules. Alle beeldschermen bijvoorbeeld (filmschermen, televisieschermen, computerschermen) zijn mentale capsules. Een wereld van schermen is een capsulaire wereld. Wanneer je naar een scherm kijkt, bevind je je in een gesloten mentale en virtuele ruimte die ver verwijderd is van de werkelijke ruimte. Onze media worden meer en meer capsulair doordat techno-

The Dual Society: the Socio-Economic Logic Behind Capsularization

Capitalism has become transcendental: it is without counterpart, it is the most intensive and extensive concept of the world today; it is ruled by 'the holy trinity of the Divine Market: liberalization, deregulation and privatization' (Ricardo Petrella). In his trilogy on *The Information Age* Manuel Castells shows that the restructuring of capital in the network society, corresponding to the shift from industrial to 'informational capitalism', has brought about gigantic social exclusion, a polarization of society in the global economy. He devotes particular attention to the rise of the fourth world: disconnected groups of the population, abandoned zones, be they ghettos or even almost entire continents like Africa. The so-called 'disconnection' of large parts of the world-population from the Network is one of the main theses in his trilogy. According to Castells the rise of the network society and the formation of ghettos are intimately linked processes. De-industrialization, causing the unemployment of unschooled workers, the individualization of labour (under the magic word: flexibility) and the disintegration of the patriarchal family are the main characteristics of the rise of a fourth world. The infernal logic of the global economy destroying the welfare state (Petrella) in combination with demographic growth and waves of migration and a new, decentralized, scattered, 'network' version of the old centre-periphery logic (Braudel/Wallerstein) might split the global territory into plugged-in and unplugged parts. This economic logic will undoubtedly affect the use and control of space and territories. The inside, ordered and connected, the outside, out of order and disconnected from the global networks: 'the black holes of informational capitalism', as Castells calls them. Globalization has engendered a dual society with dual cities. One might call this now familiar (alas just as often readily dismissed) situation *the economic logic of capsularization*. The capsular civilization may be some sort of return to former periods of history, where 'public space', the world outside the fortress, was by definition unsafe and uncontrolled territory. In his balance sheet of five centuries of capitalism, Wallerstein sees the rise of civil war as inevitable. The nation state, he writes, can no longer take care of its citizens: 'the scramble for protection has begun'. In the words of John King: 'privilege engenders fear'. And fear leads to mechanisms of defense, of exclusivity and exclusion. So, another law of the capsular society is that 'fear leads to capsularization and capsularization enhances fear' (anyone who experienced a few burglaries will know that this is not just an academic word game, but a very down to earth process which is hard to escape). It becomes a vicious cir-

logie zich verplaatst van verlengstukken van het lichaam naar verlengstukken van de geest (informatietechnologie). Zowel hogesnelheidstransport als micro-elektronica gehoorzamen aan een diepgewortelde capsulaire logica. Dit zouden we de technologische logica van capsularisering kunnen noemen.

De duale samenleving: de socio-economische logica achter capsularisering

Kapitalisme is transcendentaal geworden: het is zonder tegenhanger, het is vandaag de dag het alomvattende concept van de wereld; het wordt beheerst door de 'heilige drie-eenheid van de Goddelijke Markt: liberalisering, deregulering en privatisering' (Ricardo Petrella). In zijn trilogie over het informatietijdperk, *The Information Age*, laat Manuel Castells zien dat de herstructurering van het kapitaal in de netwerkmaatschappij, corresponderend met de verschuiving van industrieel naar 'informatiekapitalisme', een gigantische sociale uitsluiting tot gevolg heeft gehad, een polarisatie van de samenleving in de wereldeconomie. Hij geeft speciale aandacht aan de opkomst van de Vierde Wereld: afgescheiden groepen van de bevolking, verlaten zones, van getto's tot hele continenten zoals Afrika. De zogenaamde 'afsluiting' van grote delen van de wereldbevolking van het Netwerk is een van de hoofdthema's van zijn trilogie. Volgens Castells zijn de opkomst van de netwerkmaatschappij en de formatie van getto's nauw met elkaar verbonden processen. Deindustrialisatie, hetgeen leidt tot een stijgende werkeloosheid onder ongeschoolde werkers, individualisering van arbeid (onder het mom van flexibiliteit) en de desintegratie van de patriarchale familie zijn de belangrijkste kenmerken van de opkomst van de Vierde Wereld. De helse logica van de wereldeconomie die de welzijnsstaat vernietigt (Petrella) in combinatie met de demografische groei en migratiegolven en een nieuwe, gedecentraliseerde, verstrooide, 'netwerk'-versie van de oude centrum-periferie-logica (Braudel/Wallerstein) zouden kunnen leiden tot een tweedeling van het wereldterritorium in 'uit- en ingeplugde' delen. Deze economische logica zal ongetwijfeld invloed hebben op het gebruik en beheer van ruimte en territoria. De binnenkant geordend en aangesloten, de buitenkant chaotisch en afgesloten van de globale netwerken: 'de zwarte gaten van het informatiekapitalisme', zoals Castells ze noemt. Globalisering heeft een duale maatschappij voortgebracht en duale steden. Men zou deze inmiddels bekende (maar helaas even vaak genegeerde) situatie *de economische logica van capsularisering* kunnen noemen. De capsulaire beschaving zou wel eens een soort terugkeer kunnen zijn naar eerdere perioden uit de geschiedenis, waar de 'publieke ruimte', de wereld buiten de vesting, per definitie onveilig en ongecontroleerd territorium was. In zijn overzicht van vijf eeuwen kapitalisme beschouwt Wallerstein de komst van de burgeroorlog als onvermijdelijk. De staat, zo schrijft hij, kan niet langer voor zijn bevolking zorgen:

cle, when repleated by the other side: *exclusion leads to crime and crime leads to exclusion*. We are tempted to call this vicious circle the second law of capsularization. What has been termed 'the ecology of fear' by Mike Davis is the basic engine of inclusion and exclusion in a dual society. It might end up changing the world into an archipelago of insular entities, fortresses, gated communities, enclosed complexes (like hotels and malls), enclaves, envelopes, cocoons, in short capsules in a galaxy of chaos.

Hyperindividualism and the Suburbanization of Daily Life

We have seen a massive decrease of interest in the concept of society as based on sociability and solidarity. Individualization has been a theme in studies of Modernity since Weber and Simmel, but the transformation of individualism into the official ideology of neoliberalism is fairly recent. It was summarized by Margaret Thatcher: 'There is no such thing as society, there are only individuals, individuals and families'. Not much more can be added to that, it is the all too familiar syndrome of neoliberalism enhanced by the restructuring of capital as described by Manuel Castells – notably as the individualization of labour – and the logic of temporary contracts (Ellen Dunham-Jones). It is a syndrome that is both imposed on people – in the age of ubiquitous management everything and everybody is an enterprise – and at the same time it is what people seem to want. The consumer is always an isolated, atomized individual, a loner, sometimes in a couple or at most in a nuclear family. The term 'nuclear family' is telling: it is by definition a capsular institution. This is how we are depicted in publicity, and it is more and more how we live. We might call it the *logic of hyperindividualism*, which is enhanced by our technological tools and by our everyday politics of space.

Suburbanization is, of course, a key process in the modern politics of space and closely linked to the politics of everyday life. René Boomkens has aptly described suburban space and the life it contains: 'Suburbia belongs to a whole range of twentieth-century spaces which try hard to mask the fact that they are located on a specific spot. From shopping malls, airports, industrial estates, bus stations and other transfer spaces to arterial roads lined with do-it-yourself stores: they all follow the example of suburbia in that they are capsules, inward looking spaces, closed in upon themselves, representing safety, hygiene and enclosure (without being really safe) and harshly negate their surroundings. This cellular or capsular reality of inward-looking spaces is kept together by the equally, or as far as possible, despacialized network of connections,

'de wedloop om bescherming is begonnen'. In de woorden van John King: 'voorrecht veroorzaakt angst'. En angst leidt tot het mechanisme van de verdediging, van exclusiviteit en uitsluiting. Een andere wet van de capsulaire samenleving is 'dat angst tot capsularisering leidt, en capsularisering tot angst' (eenieder die een inbraak heeft meegemaakt weet dat dit niet slechts een academisch woordspelletje is, maar een erg nuchter en moeilijk te vermijden proces). Het wordt een vicieuze cirkel wanneer dit aan de andere zijde wordt aangevuld: *uitsluiting leidt tot misdaad en misdaad leidt tot uitsluiting*. We zijn geneigd om deze vicieuze cirkel de tweede wet van de capsularisering te noemen. Wat door Mike Davis 'de ecologie van angst' is genoemd vormt de motor van in- en uitsluiting in een duale maatschappij. Het zou de wereld uiteindelijk wel eens kunnen veranderen in een archipel van geïsoleerde entiteiten, vestingen, 'gated communities', afgesloten complexen (hotels en winkelcentra), enclaves, enveloppen, cocons, kortom capsules in een melkweg van chaos.

Hyperindividualisme en het suburbane dagelijks leven

We hebben een enorme afname gezien van de interesse in de idee van de samenleving als gebaseerd op sociabiliteit en solidariteit. Individualisering is in de Moderne Tijd onderwerp van studie geweest sinds Weber en Simmel, maar de transformatie van individualisme naar de officiële ideologie van het neoliberalisme is vrij recent. Margaret Thatcher vatte het aldus samen: 'De samenleving bestaat niet, er zijn slechts individuen, individuen en gezinnen.' Daar kan niet veel meer aan worden toegevoegd, het is het al te bekende syndroom van het neoliberalisme aangewakkerd door de ontwikkeling van het kapitalisme zoals Manuel Castells die heeft beschreven – met name de individualisering van arbeid – en de logica van tijdelijke contracten (Ellen Dunham-Jones). In het tijdperk van het alomtegenwoordige management is alles en iedereen een onderneming; het is een syndroom dat mensen opgelegd wordt, maar tegelijkertijd is het ook wat mensen lijken te willen. De consument is altijd een geïsoleerd, geatomiseerd individu, een eenling, soms in paren of hoogstens in een kerngezin. De term 'kerngezin' is veelbetekend: het is per definitie een capsulair instituut. Dit is hoe wij in de publiciteit worden afgeschilderd, en meer en meer is het hoe wij willen leven. We kunnen het *de logica van het hyperindividualisme* noemen, die wordt versterkt door ons technologisch gereedschap en door onze alledaagse ruimtropolitiek.

Suburbanisatie is, natuurlijk, een sleutelproces in de moderne ruimtropolitiek en nauw verbonden met de politiek van het alledaagse leven. René Boomkens heeft de suburbane ruimte en het daarbij behorende leven treffend omschreven: 'Suburbia behoort tot een heel scala van twintigste-eeuwse ruimten die hun eigen gelokaliseerd-zijn zo veel mogelijk trachten te maske-

which is the prerequisite for this capsular reality: it is indeed the entirety of traffic and transport movements that makes this archipelago of tacit spaces necessary and possible. Mobility and motionlessness have become a double unity in this universe.'

We are all, in a sense, suburbanites, and even the convinced city dwellers have to fight the mechanism of the suburbanization of daily life; cars, mobile or fixed telephones, televisions and computers with Internet connection are the basic tools – and causes – of this process. Cocooning – an activity for capsular institutions like the nuclear family – is the sweet glossy magazine word for the hard fact of the capsularization of dwelling and living. Our everyday life can be described as a movement, using transportation capsules, from one enclave or capsule, home, for instance, to another, campus, office, airport, all-in hotel, mall, and so on. One might say that hyperindividualism + the suburbanization of everyday life = capsularization. This formula could serve as the third law.

To really 'go out', i.e. leave the capsular routine, is for the rare moments of leisure, and, as we all know, in the new working ethos, leisure for most people is a thing of the past. And even if I cannot deny the evidence that many people seem to have time to sit at pavement cafés and walk along shopping streets, we all know that leisure too is organized more and more in enclaves, in heterotopian structures.

Heterotopian urbanism and Capsular Architecture

Foucault defined heterotopia as an existing but enclosed inversion of the continuous everyday space and order of things, in opposition to Utopia, a nonexistent inversion of real society. In the space of the network, heterotopias become the rule. In a territory where the *non-place* (Augé) or *space of flow* (Castells) prevail, heterotopias are an attempt to make real places, or a simulation thereof. They are no longer an inversion of the continuous space of everyday order, as Foucault defined them, but the simulation of normality. In the *space of flows*, in the *non-place* of the network heterotopias are the paradigm of the, simulated, 'places to be' or 'places to stay': the historical city centre, the shopping street, the city walk, the mall, the university campus, the all-in hotel, and of course the theme park. We are experiencing an amazing proliferation of heterotopias and heterotopian urbanism. The transformation of urban districts into heterotopias is possibly a sign not only of social, emotional and economic reinvestment in the city centre, known as gentrification, but also yet another sign of capsularization: the historical district as an enclave or a theme park. One could say that the almost excessive emphasis

ren. Van shopping malls, vliegvelden, bedrijvenparken, busstations en andere transferiums tot de meubelboulevards: alle zijn het in navolging van suburbia *capsules*, naar binnen gerichte, in zichzelf gesloten ruimten, die veiligheid, beslotenheid en hygiëne moeten representeren (zonder dat ze ook werkelijk veilig zijn) en de omgeving waarin ze zich bevinden radicaal negeren. Deze cellulaire of capsulaire werkelijkheid van in zichzelf gekeerde ruimten wordt bijgehouden door een al even sterk of althans zo sterk mogelijk 'ontruimtelijk' netwerk van verbindingen, dat kenmerkend genoeg de bestaansvoorwaarde van die werkelijkheid van de capsules vormt: het is immers de verzameling van verkeers- en transportbewegingen die het eilandenrijk van deze zwiiggende ruimten nodig en mogelijk maakt. Mobiliteit en bewegingsloosheid zijn in dit universum een tweeenheid geworden.'

We zijn in zekere zin allemaal suburbanen, zelfs de meest fervente stadsbewoners moeten vechten tegen het mechanisme van de suburbanisering van het alledaagse leven; auto's, vaste of mobiele telefoons, televisies en computers met internetaansluiting zijn de basiswerktuigen – en de oorzaken – in dit proces. Cocooning – een activiteit voor capsulaire instituten als de nucleaire familie – is het mooie woord dat de glossy magazines gebruiken voor het harde feit van de capsularisering van wonen en leven. Ons alledaagse leven kan worden omschreven als een pendelen, via transportcapsules, van de ene enclave of capsule, bijvoorbeeld de woning, naar de andere, de campus, het kantoor, vliegveld, all-in-hotel, winkelcentrum en dergelijke. Je zou kunnen zeggen: hyperindividualisme + de suburbanisatie van het alledaagse leven = capsularisering. Deze formule zou dienst kunnen doen als de derde wet.

Echt 'uitgaan', dat wil zeggen de capsulaire routine verlaten, gebeurt alleen op de zeldzame momenten van vrije tijd, en zoals we weten is vrije tijd voor wie onderworpen is aan het nieuwe werkethos iets uit het verleden. En al kan ik niet ontkennen dat veel mensen de tijd lijken te hebben om op terrasjes te zitten en door winkelstraten te lopen, we weten allemaal dat ook vrije tijd steeds meer georganiseerd is in enclaves, in heterotopische structuren.

Heterotopisch urbanisme en capsulaire architectuur

Foucault definieerde heterotopia als een bestaande doch omsloten inversie van de continue alledaagse ruimte van de maatschappelijke orde, in tegenstelling tot utopia, als een niet-bestaande inversie van de werkelijke samenleving. In de ruimte van het netwerk zijn heterotopia's de regel geworden. In een territorium waar de *niet-plaatsen* (Augé) en de *space of flow* (Castells) de boventoon voeren, zijn heterotopia's een poging om echte plaatsen (of een simulatie daarvan) te maken. Ze zijn niet langer een inversie van de continue ruimte van de alledaagse orde zoals Foucault ze

on 'outdoor life' – what we locally call 'terrasjes cultuur' (the cult of pavement cafés) but which could be called the 'Mediterranization' of the city – is an indication that the historical centre is becoming a theme park.

If the theme park is the ultimate paradigm of what we could call heteropian urbanism, the post-modern atrium – Jameson and Koolhaas have rightly insisted on it – is the paradigm of capsular architecture. It is no longer an opening to bring light and air into a building, as in Roman times, but a simulation of the outside within: it is, in Koolhaas' words 'sealed against the real'. Besides the atrium, the fortress has become a fashionable model for American architecture. This is striking in the work of Morphosis: as well as being very impressive architecture, many of their villas are a stunning aestheticization of the fortress, bunker or dungeon. Heteropian urbanism and capsular architecture are indeed the tools of a, seemingly, seamless synthesis of consumption and segregation. The more the *non-place* and the *space of flows* become the dominant spatial dynamic, the more heteropian urbanism and capsular architecture will bloom. This is another basic mechanism of capsular civilization, or law number four.

Spectacle, Hyperreality and Simulation

Capsules are simulation machines. As the logic of the capsule is to exclude the hardships of the hostile environment (think of the space capsule as the origin of the concept), in a capsule reality can only be depicted on screens (Virilio's description of the car screen is paradigmatical here). All screens virtualize or even simulate reality. The society of the spectacle, prophesied by Guy Debord in 1967, has only now reached its full bloom. He called it 'the completed separation' between the everyday life of people and representations. *The Society of the Spectacle* is a book to be reread. But one thing should be clear: the critique of consumer society by the Neo- and Post-Marxist tradition looks only from within, Baudrillard's hyperreality only exists within the capsule. The outsiders, Africa, the ghettos, the fourth world, the illegal immigrants, the drug addicts, the child soldiers and child prostitutes – 'them' – do not live in this hyperreality. One could say that this sort of criticism has reached its limits once consumer society has shifted towards a capsular society. It is one way of putting it. But another would be to say that the growth of the outside will only enhance the logic of the spectacle and simulation. The grimmer and uglier outside reality becomes, the more hyperreality will dominate the inside, the capsular society. This is the fifth law of capsularization. The spectacular logic of the media, and also of high culture (the festivals, the cultural

omschreef, maar de simulatie van normaliteit. In de *space of flows*, in de *niet-plaatsen* van het netwerk, is de heterotopie het paradigma van de, gesimuleerde, 'places to be' of 'places to stay': het historische stadscentrum, de *city walk*, het winkelcentrum, de universiteitscampus, het all-in hotel, en natuurlijk het themapark. We maken een geweldige proliferatie van heterotopia's en heterotopisch urbanisme mee. De transformatie van stadswijken in heterotopia's is mogelijkkerwijs niet alleen een teken van sociale, emotionele en economische herinvestering in het stadscentrum, bekend als *gentrification*, maar ook een zoveelste teken van capsularisering: het historisch gebied als enclave of themapark. Je zou kunnen zeggen dat de haast overdreven nadruk op het 'plein-airisme' – wat wij lokaal de 'terrasjescultuur' noemen, maar wat ook de 'mediterranisatie' van de stad genoemd zou kunnen worden – een aanwijzing is dat het historische centrum een themapark aan het worden is.

Als het themapark het ultieme voorbeeld is van wat wij het heterotopische urbanisme noemen, dan is het postmoderne atrium – Jameson en Koolhaas hebben er terecht op gewezen – het voorbeeld van capsulaire architectuur. Niet langer een opening om licht en lucht in een gebouw te brengen, zoals bij de Romeinen, maar een simulatie van de buitenkant binnenin: het is, in Koolhaas' woorden, 'afgesloten van de werkelijkheid'. Naast het atrium is ook de vesting een modieus model geworden voor de Amerikaanse architectuur. Dit is treffend in het werk van Morphosis: behalve zeer indrukwekkende architectuur zijn veel van hun villa's een verbazingwekkende esthetisering van de vesting, de bunker of de burcht. Heterotopisch urbanisme en capsulaire architectuur zijn de instrumenten van een schijnbaar naadloze synthese tussen consumptie en segregatie. Hoe meer de *niet-plaats* en de *space of flows* de dominante ruimtelijke dynamiek wordt, hoe meer heterotopisch urbanisme en capsulaire architectuur zullen bloeien. Dit is nog een basismechanisme van de capsulaire samenleving, oftewel de vierde wet.

Schouwspel, hyperrealiteit en simulatie

Capsules zijn simulatiemachines. Omdat de logica van de capsule erop gericht is de ontberingen van de vijandige omgeving uit te sluiten (denk maar aan de ruimtecapsule als oorsprong van het concept), kan in een capsule de realiteit alleen op een beeldscherm gezien worden (Virilio's beschrijving van de autovoortuig is hier paradigmatisch). Alle schermen virtualiseren of simuleren de werkelijkheid. De spektakelmaatschappij, door Guy Debord voorspeld in 1967, is nu pas in volle bloei. Hij noemde het 'de voltooid scheiding' tussen het dagelijks leven van mensen en representaties. *La Société du spectacle* is een boek om te herlezen. Maar laat één ding duidelijk zijn: de analyse van de neo- en post-marxistische traditie van kritiek op de consumentenmaatschappij kijkt alleen van binnenuit. Baudrillard's

capitals, etc.) is a sure sign of this tendency. And as Pierre Henri Jeudi has argued, even the good intentions of artists and organizations to work with the city and to make bridges with 'the other', with immigrants, under the aegis of multiculturalism, may just be an *aesthetization of poverty*.

The Rise of Biopolitics

Biopolitics is a term used by Foucault to indicate that biological life is the object of direct political interference. It is taken up by the Italian philosopher Giorgio Agamben in some of his recent books. Immigrants and refugees are not citizens and as long as they are non-citizens they have a very strange status between inside and outside, between *bios* (community life) and *zoè* (bare life), between law and outlaw, between human being and *homo sacer*. Enrolment in the *bios* (life in the *polis*) of the modern nation state is done on the basis of 'nation', *naissance*, the fact of being born somewhere. Once you live 'outside' the nation (which means unprotected, for instance in case of rejected citizenship), your legal status becomes unsure. The risk of being reduced to *zoè* (bare life) is, as reports on refugees tell, all too real. From this and other situations, Agamben comes to the conclusion that it is not the *citè* (the city as community) but the camp that is the paradigm of planetary biopolitics. It would explain some of today's horrors: trade in humans, the ruthless exploitation of children (Castells gives a terrifying account in his trilogy), systematic rape in war situations... The logic of incarceration (rampant in North America), the increased blurring of legal status because the refugee does not fit into the nation (precisely because the nation is based on birth), the expansion of the criminal economy, the rise of biotechnology and the trade in human organs, etc., may all engender a biopolitics that is hard to swallow. Agamben's analysis has been considered provocative. If he is right, then the concept of the capsule is to be complemented by the concept of the camp. Now, I have been criticized for calling the detention centre for illegal immigrants at Steenokkerzeel a concentration camp. As Agamben has shown and as anybody should know from the history of the term, a concentration camp is not necessarily an extermination camp but simply the deterritorialization of a given group – during the Second World War for instance, the Japanese immigrants in America were concentrated to protect them against the temptation to sabotage their host country, which was at war with their native country. A camp is an extraterritorial enclave on national territory, a locus of exclusion and concentration. Once you look at the camp from the logic of biopolitics (meaning that biological life is the object of direct political interference), one

hyperrealiteit bestaat alleen binnen in de capsule. De buitenstaanders, Afrika, de getto's, de Vierde Wereld, de illegale immigranten, de drugsverslaafden, de kindsoldaten en kinderen in prostitutie – 'zij' – leven niet in deze hyperrealiteit. Men zou kunnen zeggen dat deze vorm van kritiek zijn limiet heeft bereikt zodra de consumptiemaatschappij is opgeschoven in de richting van de capsulaire samenleving. Dit is één manier om het te bekijken. Een andere zou zijn dat de groei van de buitenkant alleen de logica van schouwspel en simulatie vergroot. Hoe grimmiger en lelijker de werkelijkheid buiten wordt, hoe meer hyperrealiteit de binnenkant van de capsulaire beschaving zal domineren. Dit is de vijfde wet der capsularisering. De spectaculaire logica van de media, en ook de verheven cultuur, (de festivals, culturele hoofdsteden enzovoort) zijn zeker voortekens van deze tendens. En zoals Pierre Henri Jeudi heeft aangevoerd, kunnen zelfs de goede bedoelingen van artiesten en organisaties om samen met de stad onder het mom van multiculturalisme bruggen te bouwen met 'de anderen', de migranten, best eens 'een esthetisering van armoede' zijn.

De opkomst van de biopolitiek

Biopolitiek is een term die Foucault gebruikte om aan te geven dat biologisch leven het object is van directe politieke inmenging. De Italiaanse filosoof Giorgio Agamben heeft dit begrip in enkele van zijn recente boeken opgenomen. Migrant en vluchtelingen zijn geen burgers en zolang zij dat niet zijn hebben zij een uiterst vreemde status tussen binnen en buiten, *bios* (gemeenschapsleven) en *zoè* (leven), tussen binnen en buiten de wet staan, tussen mens en *homo sacer*. Deelname aan de *bios* (leven in de *polis*) van de moderne staat gebeurt op grond van 'natie', het feit dat je op een bepaalde plaats geboren bent. Leef je eenmaal 'buiten' deze natie (dus onbeschermd, bijvoorbeeld in het geval van afgewezen burgerstatus), dan wordt je wettelijke status onzeker. Het risico gereduceerd te worden tot *zoè* (het 'naakte' leven) is, zo vertellen rapporten over vluchtelingen, maar al te reëel. Agamben komt door deze en andere situaties tot de conclusie dat niet de *citè* (de stad als gemeenschap) maar het kamp het paradigma is van aardse biopolitiek. Het zou enkele hedendaagse gruwelen verklaren: mensenhandel, de meedogenloze exploitatie van kinderen (Castells geeft er een gruwelijk verslag van in zijn trilogye), systematische verkrachting in oorlogssituaties... De logica van gevangenzetting (snel toenemend in Noord-Amerika), de groeiende onduidelijkheid van de wettelijke status van vluchtelingen omdat ze niet in de natie passen (juist doordat de natie is gebaseerd op geboorte), de uitbreiding van de criminele economie, de opkomst van de biotechnologie en de daarmee samenhangende handel in menselijke organen, enzovoort – dit alles zou een biopolitiek kunnen voortbrengen die moeilijk te verteren is. Agamben's analyse is beschouwd als provocerend. Als

understands for instance more easily the camps and their horrors in ex-Yugoslavia. Even refugee camps are in a sense humanitarian concentration camps, often targets of ruthless murder and rape (Central Africa is a tragic example of this). We can only hope that Agamben is mistaken in his hypothesis about the rise of biopolitics. But the wall in Ceuta and Mellila and the detention camps for illegal immigrants are facts that are difficult to put aside. The wall in Ceuta and Mellila, 20 kilometres of barbed wire, is the most painful 'urbanist' intervention in Europe since the Berlin wall. Agamben's theory inspires awe (as is the case with theories which seem contaminated by the sinister quality of the thing they are trying to describe). But one could say it points to the rise of 'bare life', which is of course 'barely life' (the life that can be taken without its being homicide, the *homo sacer*, as exemplified in refugee camps). The increase in migration, legal and illegal, and the exponential growth of the refugee problem, will mean the rise of biopolitics: the crude inclusion and exclusion of unwanted bodies as mere animal life. Would we even dare to call this the sixth law of capsularization?

The Capsule and the Network

The economic, sociological and technological logic have come together in what Castells has termed the network society (organized under 'informational capitalism'). He claims rightly that the new dominant spatial structure is the *space of flows*, and that the logic of the *space of place* is more and more disconnected from it. I think the capsule might supply the missing link between the two. In the *hype* surrounding the rise of the network society people tend to overemphasize the flow, the blurring, the *sampling*, the *cross-over*, integration, the smoothness of thresholds, etc. But perhaps all this is only one side of the picture. The capsule is the other side of it. The Network obscures the capsule. We do not live in the Network but in capsules. All networks, from the train network, through the car network and the air transportation network to the telephone network and on to the World Wide Web – all networks function with capsules. From the perspective of the network one can redefine the concept of the capsule; I put forward the capsule as the most general concept for every enclosed and plugged-in entity, and the sum of these capsules creates the network. No network without capsules. The more networking, the more capsules. Ergo: the degree of capsularization is directly proportional to the growth of networks. I would insist on this by proposing to call this not the seventh but the most fundamental law: the extended first law of capsularization, as it is easy to see that it extends the first formulation: 'the higher the physical and informational speed, the

hij gelijk heeft, dan moet het concept van de capsule worden aangevuld met het kampconcept. Ikzelf ben bekritiseerd omdat ik het gesloten opvangcentrum voor illegale immigranten in Steenokkerzeel een concentratiekamp noemde. Zoals Agamben heeft laten zien en zoals eenieder moet weten uit de geschiedenis van dit woord, is een concentratiekamp niet per se een vernietigingskamp, maar betekent het simpelweg de de-territorialisatie van een bepaalde groep – tijdens de Tweede Wereldoorlog werden Japanse immigranten in Amerika bijvoorbeeld vastgehouden om hen te weerhouden van de verleiding hun gastland, dat in oorlog was met hun geboorteland, te saboteren. Een kamp is een extraterritoriale enclave in het nationale territorium, een plaats van uitsluiting en concentratie. Wanneer je naar het kamp kijkt vanuit de logica van de biopolitiek (wat betekent dat biologisch leven het object is van directe politieke bemoeienis) dan zijn bijvoorbeeld de kampen en hun gruwelijkheden in voormalig Joegoslavië beter te begrijpen. Zelfs vluchtelingenkampen zijn in zekere zin humanitaire concentratiekampen, vaak mikpunt van meedogenloze moord en verkrachting (hier is Centraal Afrika een tragisch voorbeeld van). Wij kunnen slechts hopen dat Agamben zich heeft vergist in zijn hypothese van de opkomende biopolitiek. De muur in Ceuta en Mellila en de detentiekampen voor illegale immigranten zijn echter moeilijk te negeren. De muur van Ceuta en Mellila, twintig kilometer prikkeldraad, is de meest pijnlijke 'stedelijke' ingreep in Europa sinds de Berlijnse Muur. Agamben's theorie boezemt angst in (zoals dat gaat bij theorieën die besmet lijken te zijn door de sinistere kwaliteit van datgene wat ze proberen te omschrijven). Maar je zou kunnen zeggen dat deze theorie wijst op de opkomst van het 'naakte leven', wat uiteraard 'nauwelijks leven' is (het leven dat weggenomen kan worden zonder dat het moord is, de *homo sacer*, zoals te zien is in vluchtelingenkampen). De toename van migratie, legaal en illegaal, en de exponentiele groei van het vluchtelingenprobleem zullen de opkomst van de biopolitiek betekenen: de wrede in- en uitsluiting van ongewilde lichamen als louter dierlijk leven. Zouden wij het aandurven dit de zesde wet der capsularisering te noemen?

De capsule en het netwerk

Economische, sociologische en technologische logica zijn samengekomen in wat Castells de netwerkmaatschappij genoemd heeft (georganiseerd onder het informatiekapitalisme). Met recht beweert hij dat de nieuwe dominante ruimtestructuur de *space of flows* is, en dat de logica van de *space of place* er steeds meer van losgemaakt is. Ik denk dat de capsule de ontbrekende schakel tussen de twee levert. In de *hype* rond de opkomst van de netwerkmaatschappij hebben mensen de neiging te veel nadruk te leggen op verkeers- en informatiestromen, de vermenging, de *sampling*, de *cross-over*, integratie, de zachte drempels, enzovoort.

more man will need capsules.' For transportation networks this is obvious: cars, trains and aeroplanes are capsules and are more so every day – the shift from train to high-speed train and from car to spacewagon enhances the capsular character of these vehicles. But all networks need capsules, enclaves, envelopes: both as nodes and hubs, and as terminals – each computer terminal is a virtual capsule for our voyage through cyberspace. The house as a '*machine à habiter*', in Le Corbusier's famous words, can be specified as an immobile capsule. Nobody can deny that today's house only functions when plugged in into all sorts of networks: water, electricity, gas, fax/telephone, cable television and Internet, and of course the motorway system. These networks define today's houses. Without them they are like satellites lost in space. An unplugged house is barely thinkable nowadays, apart from the fact that this is the everyday reality of the majority of the world's population, but we would not claim they live in houses, we would call them huts, shacks, and the like. From the perspective of the network the house is, in short, a plugged-in terminal, a capsule.

But is it *really* a capsule? We could invent a whole range of new spaces which are capsular: the *cocoon* could designate the capsular house, the *envelope* the self-contained complexes like airports, malls, all-in hotels, and the *enclave* the theme park, the shopping street, the ghetto. All these spaces, products of capsular technology and a dual society, requiring capsular architecture and heterotopian urbanism, create what Jameson calls 'the space of the post-civil society'.

It could well be that in order to understand this 'space of the post-civil society', we have to conceptualize more on the control systems that come with a network society. No network without control: the plugging in, the passwords, the cards, the cameras, the voice recognition systems, etc. We could well be witnessing, as Deleuze suggested while commenting on Foucault, the transition from a disciplinary society to a control society. Discipline elaborates on the *interiorization* of control. In a disciplinary society, as Foucault has pointed out, the ideal of control is self-control. In a control society control is *exteriorized*, transferred to sophisticated machinery like encodings, passwords, cameras, banking systems, urban-design and architectural know-how and high-tech safety systems, etc. This is yet another aspect of capsular logic. We might summarize this, prematurely, since it needs more development than my outline allows, by saying that the capsule is by definition the ideal tool for control. The capsule is in essence a controlled ambient. Therefore the capsule is the ideal spatial configuration of a control society. The more control is externalized, the more our environment will be encapsu-

Maar wellicht is dit slechts één kant van het plaatje. De capsule is de andere kant. Door het Netwerk raakt de capsule buiten beeld. Wij wonen niet in het Netwerk, maar in capsules. Alle netwerken, van het spoorwegennet, via het wegennet, het luchtverkeer naar het telefoon- en kabelnet tot het World Wide Web – alle netwerken functioneren met capsules. Vanuit het perspectief van het netwerk kan men het concept van de capsule opnieuw definiëren; ik voer hier de capsule aan als het meest algemene concept voor iedere omsloten en aangesloten eenheid, en de som van deze capsules vormt het netwerk. Geen netwerk zonder capsules. Hoe meer de netwerken zich uitbreiden, hoe meer capsules. Derhalve: de graad van capsularisering is recht evenredig aan de groei van de netwerken. Dit wil ik benadrukken door voor te stellen dit niet de zevende wet, maar de meest fundamentele wet te noemen: de uitgebreide eerste wet der capsularisering, omdat eenvoudig te zien is dat ze in het verlengde ligt van de eerste wet: hoe groter de fysieke snelheid en de snelheid van informatie, hoe meer de mens capsules nodig zal hebben. Voor transportnetwerken is dit duidelijk: auto's, treinen en vliegtuigen zijn capsules en worden dat elke dag meer – de verschuiving van trein naar hogesnelheidstrein en van auto naar mono-volume-auto (spacewagon) verhoogt het capsulaire karakter van deze voertuigen. Maar alle netwerken hebben capsules, enclaves, enveloppen nodig: als knooppunten en middelpunten, en ook als terminals – elk computerbeeldscherm is een virtuele capsule voor onze reis door cyberspace. Het huis als '*machine à habiter*', in Le Corbusier's beroemde woorden, kan gespecificeerd worden als een immobiele capsule. Niemand kan ontkennen dat de hedendaagse woning alleen functioneert wanneer zij is aangesloten op allerlei netwerken: water, elektriciteit, gas, fax/telefoon, kabeltelevisie, Internet en natuurlijk het wegennet. Deze netwerken definiëren de huizen van vandaag, die zonder netwerken zijn als in de ruimte verdwaalde satellieten. Een onaangesloten huis is tegenwoordig haast niet denkbaar, behalve dan dat dit de alledaagse realiteit is voor de meerderheid van de wereldbevolking, maar we kunnen aanvoeren dat zij niet in huizen wonen maar in hutjes, krotten, barakken en dergelijke. Vanuit het netwerkperspectief is het huis kort gezegd een aangesloten terminal, een capsule.

Maar is het écht een capsule? We zouden een hele verscheidenheid aan nieuwe ruimten kunnen benoemen die capsulair zijn: de *cocoon* kan het capsulaire huis aanduiden, de *envelop* de op zichzelf staande complexen als vliegvelden, winkelcentra en all-in hotels, en de *enclave* het themapark, de winkelstraat, het getto. Al deze ruimten, producten van de capsulaire technologie en een duale beschaving die capsulaire architectuur en heterotopisch urbanisme verlangt, creëren wat Jameson 'de ruimte van de post-burgermaatschappij' noemt.

Het is best mogelijk dat, om deze 'ruimte van de post-burgermaatschappij' te begrijpen, wij de bij een

lated. That could well be the seventh law of capsularization.

Conclusion

If and when all seven mechanisms start to work together and reinforce each other in a reciprocal process or vicious circle, it will truly be a sign of the genesis of a capsular civilization. Beyond a certain point individuals are forced into a high-intensity capsularization. The basic tendencies in the era of globalization, which may primarily be the technological logic of capsularization and the logic of exclusion in a polarized society, are heading towards high-intensity capsularization.

The only hope can be that this tendency will be countered by a political will to impose social corrections on transcendental capitalism and to defend the welfare state and to promote cosmopolitan urbanity. But such optimism may prove to be naive voluntarism in the face of the objective clusters of logics. Yet the only solution is a just world system, which under the given conditions comes down to the spread of the welfare state over the entire planet. Well, I can assure you this will not happen overnight.

Of course one should not forget that capsularisation is always local, and is essentially a minority phenomenon: the outside is always bigger than the inside. So when describing this single deeply-rooted tendency in our society, we cannot deny that many different things are going on outside this logic. Outside the archipelago there is a sea of various interactions in old and new forms of community. We can only hope that all sorts of networking will prove stronger than capsularisation. Perhaps the proliferation of networks will ultimately overcome the proliferation of capsules. Perhaps.

Postscript on Prophecies of Doom

At the end of Freud's essay 'Jenseits des Lustprinzips' in which he formulates his daring hypothesis that all urges and all lust ultimately long for rest and peace and therefore for death, he writes that he does not know whether to believe his own hypothesis, but that it might explain a few things. In the case of my hypothesis of the rise of a capsular civilization it is even worse: it is not mine and I hope with all my heart it is not true. It is not mine, because many authors have previously taken up the theme, among whom Davis, Jameson, Sorkin, Wallerstein, Kurokawa, Castells, Boomkens, Agamben. So why this prophecy of doom?

I believe in the healing power of prophecies of doom. They are early warning systems in the collective consciousness of mankind. On many occasions they have proven to be false alarms: all the

netwerkmaatschappij behorende controlesystemen meer moeten conceptualiseren. Geen netwerk zonder controle: de wachtwoorden, de pasjes, de camera's, de stemherkenningsystemen, enzovoort. We zouden wel eens getuige kunnen zijn van de overgang van een disciplinaire beschaving naar een controlemaatschappij, zoals Deleuze heeft gesuggereerd in zijn commentaar op Foucault. Discipline werkt via *interiorisering* van controle, in een disciplinaire maatschappij is zelfbeheersing, zoals Foucault liet zien, het ideaal van controle. In een toezichtmaatschappij wordt controle naar *buiten* verplaatst, naar ontwikkelde mechanismen als coderingen, wachtwoorden, camera's, systemen voor het bankwezen, stedenbouwkundig ontwerp en architectonische know-how, high-tech beveiligingssystemen. Dit is opnieuw een aspect van capsulaire logica. We kunnen dit voorlopig, omdat het verder ontwikkeld dient te worden dan mijn korte schets toestaat, samenvatten door te zeggen dat de capsule per definitie een controle-instrument is. In essentie is de capsule een gecontroleerde atmosfeer. Daarom vormt de capsule de ideale ruimtelijke configuratie voor een controlemaatschappij. Hoe meer de controle uitwendig wordt, hoe meer onze omgeving ingekapseld zal raken. Dat zou heel goed de zevende wet van capsularisering kunnen zijn.

Conclusie

Als en wanneer alle zeven mechanismen samen beginnen te werken en elkaar in een wederkerig proces of vicieuze cirkel versterken, zal dit pas echt het signaal zijn van de aanvang van de capsulaire beschaving. Voorbij een bepaald punt worden individuen gedwongen tot een capsularisering van hoge intensiteit. De basistendensen in het tijdperk van mondialisering, welke voornamelijk de technologische logica van capsularisering en de logica van uitsluiting in een gepolariseerde samenleving zouden kunnen zijn, sturen aan op een capsularisering van hoge intensiteit.

We kunnen slechts hopen dat deze tendens zal worden tegengewerkt door een politieke wil om zowel sociale correcties op te leggen aan het transcendentale kapitalisme, als de welvaartstaat te verdedigen en kosmopolitische stedelijkheid te promoten. Een dergelijk optimisme kan echter naïef voluntarisme blijken te zijn tegenover de reeks van hierboven geschetste mechanismen. Het enige antwoord op de dualisering van de maatschappij is desalniettemin: een rechtvaardig wereldsysteem. In de huidige historische context komt dit neer op verspreiding van de welzijnsstaat over de gehele aardbol. Ik kan u verzekeren dat dit niet van vandaag op morgen zal gebeuren.

Natuurlijk moeten we niet vergeten dat inkapseling altijd lokaal is, en in essentie een fenomeen van minderheden: de buitenkant is altijd groter dan de binnenkant. Wanneer we dus deze ene diepgewortelde tendens in onze samenleving beschrijven, kunnen we niet ontkennen dat veel dingen zich buiten deze logica

better. But if you are well acquainted with the tradition of authors like Carlyle, Nietzsche, Benjamin, Adorno, Lukàcs, Mumford, Debord, Baudrillard, Wallerstein, Agamben, you have to admit that they all say that Western civilization was and remains alarming. Who will contradict them? Even Castells, who tries to be objective and cautious, is rather pessimistic on the problems of the new millennium. I am convinced that the prophet Jonas is a memento for prophets of doom: God asked him to tell Nineveh to mend its ways or else it would be destroyed. We should, unlike Jonas, rejoice if Nineveh is saved; by divine clemency or by its own doing is not so important to us here, but I think the latter is our only hope.

In spite of many warnings against the apocalyptic tone all too readily adopted by theorists, I prefer prophecies of doom to the optimistic pep talk that surrounds us. For the fact that the logic of management permeates every layer and aspect of life is essential to an understanding of transcendental capitalism. There is something deeply rotten about managerial pep talk. Is it not this sort of technocratic optimism that should be inverted to see what is really awaiting us?

Could the picture be any darker? Yes, it could. There is Lyotard's 'black hypothesis'. In a postmodern fable (in *Moralités postmodernes*) he suggests that the ultimate teleology of techno-science, the real aim of technology, might be: to survive the death of the sun and, if necessary, to survive mankind. Perhaps the capsular civilization is a first step towards future superfluity of mankind. By the exclusion of the majority.

afspelen. Buiten de archipel bevindt zich een zee van verschillende interacties in oude en nieuwe gemeenschapsvormen. We kunnen alleen hopen dat alle soorten netwerken sterker blijken te zijn dan inkapseling. Misschien zal de proliferatie van netwerken uiteindelijk de proliferatie van capsules overwinnen. Misschien.

Postscriptum over onheilsprofetieën

Aan het einde van Freuds essay 'Jenseits des Lustprinzips', waarin hij zijn gedurfde hypothese formuleert dat alle drang en begeerte uiteindelijk verlangen naar rust en vrede, en dus dood, schrijft hij dat hij niet weet of hij zijn eigen hypothese moet geloven, maar dat die in ieder geval een aantal dingen zou kunnen verklaren. In het geval van mijn hypothese over de opkomst van de capsulaire beschaving is het nog erger: ze is de mijne niet, en ik hoop met heel mijn hart dat ze niet waar is. Ze is niet de mijne, omdat veel auteurs al eerder dit thema hebben behandeld, onder wie Davis, Jameson, Sorkin, Wallerstein, Kurokawa, Castells, Boomkens, Agamben, enzovoort. Waarom dan deze doemprofetie?

Ik geloof in de heilzame werking van doemdenken. Onheilsprofetieën vormen vroege waarschuwingssystemen in het collectieve bewustzijn van de mensheid. Het feit dat ze in veel gevallen vals alarm bleken te zijn is maar goed ook. Wie echter goed bekend is met de traditie van schrijvers als Carlyle, Nietzsche, Benjamin, Adorno, Lukàcs, Mumford, Debord, Baudrillard, Wallerstein, Agamben, enzovoort, die moet toegeven dat ze allemaal zeggen dat de westerse beschaving alarmerend was en blijft. Wie zal hen tegen spreken? Zelfs Castells, die probeert objectief en voorzichtig te zijn, is nogal pessimistisch over de problemen van het nieuwe millennium. Volgens mij is de profeet Jonas een memento voor doemprofeten: God vroeg hem aan de bewoners van Nineve te zeggen dat zij zich moesten beteren of dat anders de stad vernietigd zou worden. Wij zouden, in tegenstelling tot Jonas, verheugd moeten zijn als Nineve gered wordt, of dat door goddelijke genadigheid of op eigen kracht gebeurt doet er hier niet toe, maar ik denk dat de laatste mogelijkheid onze enige hoop is.

Ondanks de vele waarschuwingen tegen de apocalyptische toon die maar al te gemakkelijk wordt aangeslagen door theoretici, prefereer ik de ondergangsprofetieën boven de optimistische peptalk die ons omringt. Het feit dat de managementlogica in elke laag en ieder levensaspect doordringt is immers essentieel voor het begrijpen van het transcendentale kapitalisme. Er is iets pervers aan deze peptalk. Is dit soort technocratisch optimisme niet wat wij moeten omkeren om te zien wat ons werkelijk te wachten staat?

Kan het beeld nog donkerder zijn? Ja, dat kan. Neem Lyotard's 'zwarte hypothese'. In een postmoderne fable (in *Moralités postmodernes*) suggereert hij dat de ultieme teleologie van de technowetenschap, het

werkelijke doel van technologie, zou kunnen zijn: de dood van de zon te overleven en, indien noodzakelijk, ook de mensheid te overleven. Misschien is de capsulaire beschaving een eerste stap naar de toekomstige overbodigheid van de mensheid. Door de uitsluiting van de meerderheid.

Vertaling: Christa van den Berg

Bibliography

- Agamben, 'Qu'est ce qu'un camp ?' in: Agamben, *Moyens sans Fins. Notes sur la politique*, Paris, 1995
- Agamben, *Homo Sacer I, Le pouvoir souverain et la vie nu*, Paris, 1997
- Boomkens, René, 'Babbelen in het Paradijs', *K&M. Tijdschrift voor empirische filosofie* 21 (1997), no. 3, p. 233
- Boomkens, René, *Een drempelwereld. Moderne ervaring en stedelijke openbaarheid*, Rotterdam, 1998
- Castells, Manuel, *The Information Age. Economy, Society and Culture*. Vol. I, *The Rise of the Network society*, Malden (Mass.)/Oxford, 1996
- Castells, Manuel, *The Information Age. Economy, Society and Culture*. Vol. III, *End of Millennium*, Malden (Mass.)/Oxford, 1998
- Davis, Mike, *The City of Quartz. Excavating the Future in Los Angeles* London, 1990, 1998
- Davis, Mike, *Ecology of Fear, Los Angeles and the Imagination of Disaster*, New York, 1998
- Debord, Guy, *La société du spectacle*, Paris, 1967, 1983²
- De Cauter, Lieven, 'The flight forward of Rem Koolhaas. On the "generic city"', in: *Archis*, 4, 1998; Longer version in GUST (Ghent Urban Studies), *The Urban Condition. Space, Community and the Self in the Contemporary Metropolis*, Rotterdam, 1999
- De Cauter, Lieven, 'De capsulaire beschaving. Over de stad in het tijdperk van het transcendentiaal kapitalisme', in *Krisis, tijdschrift voor filosofie* 73 (winter 1998)
- De Cauter, Lieven, 'The rise of the mobility society: from Utopia to heterotopia', in: *Archis* (February 2000); also in shortened version in Heynen a.o., *Dat is architectuur*
- Deleuze, Gilles, 'Post scriptum sur les sociétés de controle', in: Gilles Deleuze, *Pourparlers*, Paris, 1990
- Foucault, Michel, 'Des espaces autres' (Une conférence inédite), in: *Architecture, Mouvement, Continuité* 5 (October 1984), pp. 46-49; Dutch translation in Heynen a.o., *Dat is architectuur*
- Heynen, Hilde, André Loeckx, Lieven De Cauter & Karina Van Herck, *Dat is architectuur. Sleutelteksten uit de twintigste eeuw*, Rotterdam, 2000
- Jameson, Fredric, & Michael Speaks, 'Envelopes and Enclaves: The Space of Post-Civil Society – An architectural Conversation', in: *Assemblage* 17, pp. 32-37
- Jeudi, Pierre Henry, 'De esthetisering van de armoede', in: *De Witte Raaf* (November/December 1999)
- Koolhaas, Rem, 'The generic city', in: Rem Koolhaas, Office for Metropolitan Architecture & Bruce Mau, *S,M,L,XL*, Rotterdam, 1995; Dutch translation in Heynen a.o., *Dat is architectuur*
- Kurokawa, Kisho, 'Capsule Declaration' (1969), in: *Metabolism in Architecture*, London, 1977; Dutch translation in Heynen a.o., *Dat is architectuur*

Bibliografie

- Agamben, 'Qu'est ce qu'un camp ?' in: Agamben, *Moyens sans Fins. Notes sur la politique*, Parijs, 1995
- Agamben, *Homo Sacer I, Le pouvoir souverain et la vie nu*, Parijs, 1997
- Boomkens, René, 'Babbelen in het Paradijs', *K&M. Tijdschrift voor empirische filosofie* 21 (1997), nr. 3, p. 233
- Boomkens, René, *Een drempelwereld. Moderne ervaring en stedelijke openbaarheid*, Rotterdam, 1998
- Castells, Manuel, *The Information Age. Economy, Society and Culture*. Deel I, *The Rise of the Network society*, Malden (Mass.)/Oxford, 1996
- Castells, Manuel, *The Information Age. Economy, Society and Culture*. Deel III, *End of Millennium*, Malden (Mass.)/Oxford, 1998
- Davis, Mike, *The City of Quartz. Excavating the Future in Los Angeles*, Londen, 1998; Londen, 1990
- Davis, Mike, *Ecology of Fear. Los Angeles and the Imagination of Disaster*, New York, 1998
- Debord, Guy, *La société du spectacle*, Paris, 1967, 1983²
- De Cauter, Lieven, 'The flight forward of Rem Koolhaas. On the "generic city"', in: *Archis* 4 (1998); langere versie in GUST (Ghent Urban Studies), *The Urban Condition. Space, Community and the Self in the Contemporary Metropolis*, Rotterdam, 1999
- De Cauter, Lieven, 'De capsulaire beschaving. Over de stad in het tijdperk van het transcendentiaal kapitalisme', in: *Krisis, tijdschrift voor filosofie* 73 (winter 98)
- De Cauter, Lieven, 'The rise of the mobility society: from Utopia to heterotopia', in: *Archis* (februari 2000); in kortere versie ook in Heynen e.a. *Dat is architectuur*
- Deleuze, Gilles, 'Post scriptum sur les sociétés de controle', in: Gilles Deleuze, *Pourparlers*, Parijs, 1990
- Foucault, Michel, 'Des espaces autres' (Une conférence inédite), in: *Architecture, Mouvement, Continuité* 5 (October 1984), pp. 46-49; Nederl. vertaling in Heynen e.a., *Dat is architectuur*.
- Heynen, Hilde, André Loeckx, Lieven De Cauter en Karina Van Herck, *Dat is architectuur. Sleutelteksten uit de twintigste eeuw*, Rotterdam, 2000
- Jameson, Fredric, en Michael Speaks, 'Envelopes and Enclaves: The Space of Post-Civil Society – An architectural Conversation' in: *Assemblage* 17, pp. 32-37
- Jeudi, Pierre Henry, 'De esthetisering van de armoede', in: *De Witte Raaf* (november/december 1999)
- Koolhaas, Rem, 'The generic city', in: Rem Koolhaas, Office for Metropolitan Architecture & Bruce Mau, *S,M,L,XL*, Rotterdam, 1995; Nederl. vertaling in Heynen e.a., *Dat is architectuur*
- Kurokawa, Kisho, 'Capsule Declaration' (1969), in: *Metabolism in Architecture*, Londen, 1977; Nederl. vertaling in: Heynen e.a., *Dat is architectuur*
- Lyotard, Jean-François, 'Une fable postmoderne', in: Jean-François Lyotard, *Moralités postmodernes*, Parijs, 1993
- McLuhan, Marshall, *Understanding Media. The extensions of man*, New York/Londen, 1964

Liotard, Jean-François, 'Une fable postmoderne', in: Jean-François Liotard, *Moralités postmodernes*, Paris, 1993

McLuhan, Marshall, *Understanding Media. The extensions of man*, New York/London, 1964

Freud, Sigmund, 'Jenseits des Lustprinzips', in: Sigmund Freud, *Psychologie des Unbewußten*, Studienausgabe III, Frankfurt am Main, 1975

Petrella, Ricardo, *Het algemeen Belang. Lof van de solidariteit*, Brussels, 1997; originally *Le bien commun*, Brussels, 1996

Shane, Graham, 'The migration of heterotopias', in: *Een stad in Beweging/ Une ville en mouvement/a Moving city*, Brussels, 1998, pp. 108-116

Sorkin, Michael, *Variations on a Theme Park. The New American City and the End of Public Space*, New York, 1992

Virilio, Paul, 'Dromoscopie', in: Paul Virilio, *Het horizon-negatief. Essay over dromoscopie*, Amsterdam, 1989; originally *L'horizon négatif. Essay de dromoscopie*, Paris, 1984

Wallerstein, Immanuel, *Historical Capitalism*, London/New York, 1983, 1993²

Freud, Sigmund, 'Jenseits des Lustprinzips', in: Sigmund Freud, *Psychologie des Unbewußten*, Studienausgabe III, Frankfurt am Main, 1975

Petrella, Ricardo, *Het algemeen Belang. Lof van de solidariteit*, Brussel, 1997; oorspr. *Le bien commun*, Brussels, 1996

Shane, Graham, 'The migration of heterotopias', in: *Een stad in Beweging/ Une ville en mouvement/a Moving city*, Brussel, 1998, pp. 108-116

Sorkin, Michael, *Variations on a Theme Park. The New American City and the End of Public Space*, New York, 1992

Virilio, Paul, 'Dromoscopie', in: Paul Virilio, *Het horizon-negatief. Essay over dromoscopie*, Amsterdam, 1989; oorspr. *L'horizon négatif. essay de dromoscopie*, Parijs, 1984

Wallerstein, Immanuel, *Historical Capitalism*, Londen/New York, 1983, 1993²

Woningbouw in Hung Hom, Hong Kong \ Housing development in Hung Hom, Hong Kong (foto\photo: Mapoffice)